

HALDEN KOMMUNE TEMAPLAN

Nærings- og sysselsettingsplan 2026 - 2030

Innhold

1. Innledning	3
Formål med Nærings- og sysselsettingsplan 2026-2030	3
2. Bakgrunn og grunnlag	4
3. Prosess og medvirkning	8
4. Visjon og målsetting	10
Visjon 2026 – 2030	10
Mål – slik vil vi ha det	10
5. Handlingsplan	11
MÅL 1: HELE ARBEIDSSTYRKEN I ARBEID	11
MÅL 2: STYRKE EKSISTERENDE OG TILTREKKE NYE BEDRIFTER	13
MÅL 3: STIMULERE TIL NYSKAPING GJENNOM SAMARBEID	21
MÅL 4: RELEVANT KOMPETANSE FOR MORGENDAGENS UTFORDRINGER.....	24
AREMARK.....	26
Referanser	27

1. Innledning

Hovedmålet med nærings- og sysselsettingsplanen er å øke antall arbeidsplasser i kommunen og regionen, og å øke andelen av befolkningen som er i arbeid.

Arbeid gir sosial tilhørighet, økonomisk trygghet og reduserer risikoen for utenforskap for den enkelte innbygger. En høy sysselsettingsgrad reduserer trykket på kommunale tjenester og øker skatteinntektene.

Næringslivet bidrar til å skape sterke lokalsamfunn, og samtidig bidrar levende lokalsamfunn til å muliggjøre at næringslivet kan vokse. Forutsigbarhet gjør at bedrifter og enkeltpersoner i større grad tør å investere og ta risiko. Forutsigbare rammevilkår er derfor viktig for bedriftene.

Det er i Halden kommunes interesse å være en pådriver for næringsutvikling og sysselsetting.

I tillegg til å legge til rette for næringsutvikling, har Halden kommune en rolle som arbeidsgiver, innkjøper av varer og tjenester, lovgiver, myndighetsutøver, forvalter og leverandør av tjenester.

Alle kommunalområdene bidrar med tjenester og tiltak som er viktig for kommunens attraktivitet og næringsutvikling.

Formål med Nærings- og sysselsettingsplan 2026-2030

Nærings- og sysselsettingsplanen for 2026 – 2030 vil være styrende for kommunens satsing på næringsutvikling i denne perioden. Det er kun handlingsdelen og tiltakene som revideres. Planen har fokus på de områder som vurderes som viktigst å utvikle i årene framover, og der kommunen kan spille en rolle.

Formålet med planen er følgende:

- Gi innsikt og forståelse for næringslivets rammebetingelser og behov.
- Hva kommunen skal fokusere på for å bidra til en positiv næringsutvikling.
- Være en plattform for et godt samarbeid mellom næringsliv, kommune og akademia.
- Bidra til at Halden er et attraktivt sted å bo, arbeide, drive næring, besøke og studere.

Avdeling for samfunnsutvikling er ansvarlig for å følge opp planen i planperioden gjennom tiltakene.

Midler til tiltak vil prioriteres gjennom kommunens årlige handlingsplan og budsjettprosess. Noen av tiltakene settes ut via tjenestekjøp fra eksterne.

2. Bakgrunn og grunnlag

Halden kommune er en tilflyttingskommune. I hht [Kommuneprofilen](#) var det 32.038 innbyggere i andre kvartal i 2025, og de siste fem årene har antall innbyggere økt med i underkant av 200 personer hvert år. Tilveksten skyldes netto tilflytting fra andre kommuner i Norge. Det fødes færre barn i Halden, og befolkningen får en høyere gjennomsnittsalder med mange eldre. De største [innvandregruppene](#) kommer fra Polen, Sverige, Syria, Somalia, Irak og Ukraina.

De siste 10 årene har innbyggertallet økt med 1.494 personer. I den samme perioden har antall arbeidsplasser i Halden økt med 811. Nesten 60% av de nye arbeidsplassene var i offentlig sektor.

Sysselsettingsgrad

Sysselsettingsgrad er en prosentandel som viser hvor stor del av befolkningen i yrkesaktiv alder som er i arbeid. Analyser fra [Telemarksforskning](#) viser at sysselsettingsgraden i Halden er under landsgjennomsnittet, og lavest blant våre nabokommuner. De siste fire årene har sysselsettingsnivået stabilisert seg, men fremdeles på et lavere nivå enn landsgjennomsnittet.

Andelen som er i jobb, har vesentlig betydning for fremtidig verdiskaping og velferd i Halden. Det skaper skatteinntekter og betaler for offentlige tilbud og tjenester. For den enkelte betyr arbeid både trygghet og velferd. Og det gir viktig utvikling og sosiale fellesskap.

Statistisk Sentralbyrå oppgir sysselsettingsgraden i aldersgruppen 15-74 år. Tabellen under viser at ved utgangen av 2024 var andel sysselsatte i Halden 59,3%, mens snittet for Norge var 68,1%. Til sammenligning hadde Sarpsborg 61,7 % og Fredrikstad 62,2 % sysselsettingsgrad.

Sysselsatte 15-74 år	2020	2021	2022	2023	2024
Andel i Halden	57,3 %	59,3 %	59,5 %	59,3 %	59,3 %
Andel i Norge	65,8 %	67,5 %	68,5 %	68,5 %	68,1 %

Det at færre personer er i jobb i Halden er en utfordring for den enkelte, og for kommunen.

Arbeidsledighet

I en lang periode har rundt 3 % av arbeidsstyrken i Halden vært arbeidsledige. Dette er ikke unormalt for et samfunn, og vanskelig å redusere vesentlig. Utfordringen for Halden, og for regionen generelt, er at en stor del av befolkningen står utenfor arbeidsmarkedet.

Tilgang på kompetanse og arbeidskraft

I NHOs [kompetansebarometer for 2024](#) oppgir 6 av 10 bedrifter at de mangler kompetanse, og at kompetansemangelen går direkte utover konkurranseevnen. Konsekvensene er blant annet at bedriftene mister omsetning og må redusere aktiviteten sin. Kompetansemangelen gjelder hele faggrupper, for eksempel håndverksfag, ingeniørfag, IKT og helse, men også enkeltpersoner med spisskompetanse som bedriften er avhengig av.

Regjeringens [Perspektivmelding 2024](#) fremhever at en hovedutfordring for Norge fremover er at det vil bli en kamp om arbeidskraften. Fødselstallene og fruktbarheten går nedover, så vekst i befolkningen kommer av at folk lever lenger. Det blir flere oppgaver å løse, og færre i yrkesaktiv alder til å utføre oppgavene.

Pendling

[Kommuneprofilen](#) viser at gjennom de siste 15 årene har det vært en netto utpendling fra Halden på drøyt 1.000 personer. Ved utgangen av 2024 var det ca 3.000 personer som pendlet inn til Halden og ca 4.300 som pendlet ut av Halden. Trenden er at utpendling øker.

Korte avstander, bedre veier og parkeringsmuligheter gjør det enklere å pendle med bil innenfor et felles bo- og arbeidsmarked i Søndre Østfold og nabokommunene på svensk side. Pendling ut av kommunen kan også ses som et tegn på at det ikke er nok arbeidsplasser i Halden.

Arbeidsplassutvikling

Ved begynnelsen av forrige Nærings- og sysselsettingsplan på slutten av 2020 var det 13.955 ansatte i Halden. På slutten av året 2024 var det 14.393 ansatte, en økning på 438 ansatte. Halvparten av de nye arbeidsplassene, 222 arbeidsplasser, er i kommunal sektor, det vil si i Halden kommune.

Utviklingen i private og offentlige arbeidsplasser i Halden har vært som følger:

	2020	2021	2022	2023	2024
Private arbeidsplasser	8 778	9 173	9 162	9 127	9 059
Offentlige arbeidsplasser	5 177	5 347	5 339	5 394	5 334
Arbeidsplasser totalt	13 955	14 520	14 501	14 521	14 393

Tabell 1 Arbeidsplassutvikling i bransjer og sektorer

Tabellen under fra Telemarksforskning viser endringer per bransje:

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2017-2024	2017-2024 %
Anna industri	162	153	167	144	131	132	133	126	129	-24	-15,69
Næringsmiddelindustri	84	93	92	105	92	94	52	71	72	-21	-22,58
Olje og gass	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
Prosessindustri	1 131	1 127	1 202	1 166	1 278	1 265	1 305	1 255	1 263	136	12,07
Øvrig verkstedindustri	1 228	1 294	1 241	1 216	1 151	1 159	1 195	1 317	1 376	82	6,34
El-produksjon	0	0	0	0	0	0	0	3	0		
Produksjon av oljeplattformer	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
Fiske og havbruk	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
Landbruk	89	88	97	91	88	78	76	94	70	-18	-20,45
Teknisk/vitenskap tjenester	291	278	278	260	267	285	287	347	306	28	10,07
Tele og IKT	404	408	410	389	371	381	367	304	297	-111	-27,21
Basis	3 389	3 441	3 487	3 371	3 378	3 394	3 415	3 517	3 513	72	2,09
Aktiviteter	355	339	334	379	320	395	399	373	428	89	26,25
Butikkhandel	1 178	1 151	1 160	1 134	1 215	1 214	1 256	1 253	1 266	115	9,99
Overnatting	86	101	109	101	83	94	96	95	96	-5	-4,95
Servering	316	363	416	357	293	372	393	377	344	-19	-5,23
Besøk	1 935	1 954	2 019	1 971	1 911	2 075	2 144	2 098	2 134	180	9,21
Agentur og engros	256	261	249	261	254	267	300	299	290	29	11,11
Bygg og anlegg	898	969	978	1 080	1 117	1 124	1 092	1 105	975	6	0,62
Andre tjenester	90	100	73	84	84	117	97	100	94	-6	-6,00
Finans, eiendom, utleie	176	205	200	157	172	184	196	193	193	-12	-5,85
Forretningstjenester	513	525	463	369	380	404	390	337	366	-159	-30,29
Private helsetjenester	459	457	461	479	485	545	440	449	468	11	2,41
Barnehager og undervisning	499	496	503	505	491	544	494	450	473	-23	-4,64
Utleie av arbeidskraft	37	35	34	47	54	51	60	28	31	-4	-11,43
Persontransport	135	132	134	142	131	135	144	154	147	15	11,36
Godstransport	340	306	327	315	321	333	390	397	375	69	22,55
Regional	3 403	3 486	3 422	3 439	3 489	3 704	3 603	3 512	3 412	-74	-2,12
Privat	8 727	8 881	8 928	8 781	8 778	9 173	9 162	9 127	9 059	178	2,00
Kommune	3 105	3 196	3 193	3 273	3 248	3 444	3 450	3 522	3 470	274	8,57
Fylke	279	274	283	296	293	289	291	301	306	32	11,68
Stat	1 471	1 515	1 511	1 595	1 636	1 614	1 598	1 571	1 558	43	2,84
Offentlig	4 855	4 985	4 987	5 164	5 177	5 347	5 339	5 394	5 334	349	7,00
Total	13 582	13 866	13 915	13 945	13 955	14 520	14 501	14 521	14 393	527	3,80

Figur 4.2.8 Antall ansatte i Halden.

Forklaring til tabellen: Rød farge betyr nedgang, og blå farge betyr øking i antall arbeidsplasser. Jo sterkere farge, jo større endring. Tilnærmet hvit betyr at det har vært et mer nøytralt nivå.

Telemarksforskning deler inn arbeidsplasser i 4 typer næringer som gjenkjennes i tabellen, hvorav de 3 første er i privat sektor:

1. **Basis** er næringer som produserer for et nasjonalt eller internasjonalt marked, dvs. varer og tjenester som blir solgt ut av egen region. Eksempler er industri, landbruk, IT, telekom og ingeniørtjenester. Fra 2020 til 2024 var det en økning på 135 arbeidsplasser i basisnæringene i Halden; størst økning hadde industri, og mest reduksjon har det vært innen Tele og IKT.
2. **Besøk** definerer de næringene hvor kunden må være personlig til stede, slik som butikkhandel, servering, overnatting, opplevelser og personlige tjenester. Besøksnæringen i Halden har en total økning på 223 sysselsatte fra 2020 til 2024, mest innen butikkhandel.

3. **Regional** er bransjer som er knyttet til regionen; bygg og anlegg, engros- og agenturhandel, transport og forretningsmessige tjenester. Det har vært en reduksjon med 130 ansatte i bygg og anlegg gjennom 2024. Totalt for regionale bransjer er en nedgang på 77 sysselsatte fra 2020 til 2024, hvor det er forretningstjenester og private barnehager/undervisning som har hatt mest reduksjon gjennom tidsperioden. Bygg og anlegg hadde 1124 ansatte i 2021. Dette er redusert med 150 personer ved utgangen av 2024, og nedgangen fortsetter. Fallet i byggebransjen påvirker også andre bransjer.

4. **Offentlig** sektor deles inn i kommune, stat og fylke. Kommunal sektor har hatt en økning på 222 ansatte fra 2020 til 2024.

Fordelingen av næringene i Halden kan oppsummeres slik ved utgangen av 2024:

Bransje	Beskrivelse	Ansatte	Prosent
Basisnæringer	De mest konkurranseintensive/eksport bransjene	3.513	24%
Besøksnæring	Bransjer som krever personlig oppmøte	2.134	15%
Regional næring	Bransjer som betjener regionen	3.412	24%
Offentlig sektor	Stat, fylke, kommune	5.334	37%
Totalt		14.393	100%

Det er fortsatt industrien, med verkstedindustri (som Nexans Norway AS) og prosessindustri (som Norske Skog Saugbrugs og HP Halden Pharma), som står for høyest verdiskaping i Halden i 2024. Verdiskapingen måles ut ifra hvor store verdier som produksjonen skaper.

3. Prosess og medvirkning

Nærings- og sysselsettingsplan 2026-2030 er en oppdatering av tiltakene fra Nærings- og sysselsettingsplan 2021 – 2025. Den foregående planen ble utformet i nært samarbeid med Halden næringsutvikling og med bred medvirkning av næringsliv, bransjeorganisasjoner, akademia, NAV, fagforbund og frivillige organisasjoner og bygger på Kommuneplanens samfunnsdel 2018 – 2050.

Kommuneplanens samfunnsdel 2018 – 2050 er det overordnede dokumentet for utvikling i Halden kommune. Samfunnsdelen har en visjon om å gjøre Halden forberedt for omstilling, og har nedfelt følgende mål:

-
- *I Halden skal arbeid, kunnskap og klima være viktigst.*
 - *En attraktiv kommune basert på bærekraftig utvikling.*
 - *En kommune det er godt å bo i – gode levekår, en trygg oppvekst for barna med mangfold og høy livskvalitet.*
 - *Omstilling og innovative løsninger gir økt sysselsetting og etableringsattraktivitet.*
 - *Utdanningsnivået skal heves og resultatene i skolen forbedres.*
-

I tillegg til Kommuneplanens samfunnsdel, må Nærings- og sysselsettingsplanen sees i sammenheng med kommunens arrangementsstrategi og andre kommunale planer. Alle kommunalområdene bidrar med tjenester og tiltak som er viktig for kommunens attraktivitet og næringsutvikling.

- **Teknisk, plan og byggesak** sikrer at kommunen har god infrastruktur for næringsareal, effektiv byggesaksbehandling, klima og miljø, byutvikling, vei, vann, avløp, samt drift av park- og idrettsanlegg.
- **Halden Havn** en viktig samarbeidspartner innenfor nærings- og byutvikling.
- **NAV** er en viktig samarbeidspartner i å sikre at flest mulig innbyggere har et meningsfylt arbeid og hindre utenforskap.
- **Oppvekst og undervisning** sikrer barnehager, skoler og oppvekstvilkår og er viktig i arbeidet med å sikre god kompetanse og arbeidsmuligheter for fremtidens arbeidskraft.
- **Helse og omsorg** sikrer helsetjenester.
- **Administrasjon** sikrer at kommunen yter støttetjenester til de andre kommunalområdene.
- **Kultur** skaper bostedsattraktivitet og besøksattraktivitet gjennom gode kulturtilbud og tilrettelegging for arrangement og aktivitet.

Fakta grunnlag og medvirkning

Avdeling for samfunnsutvikling benytter statistikkgrunnlag fra bl.a. Telemarksforskning, Statistisk Sentralbyrå, Kommuneprofilen med mer som leverer statistikkanalyser og tjenester. I tillegg har det vært gjennomført bedriftsbesøk i flere runder som har gitt viktig informasjon fra bedriftene.

Halden Næringsutvikling har gitt tilbakemeldinger og administrert innspill fra sine medlemmer. I tillegg har planen vært på åpen høring for tilbakemeldinger fra lokale og regionale aktører. Tilbakemeldingene vurderes opp mot eksisterende planverk, satsingsområder og mulighetsrommet i og for Halden, og inkluderes der det er riktig og mulig.

Forente Nasjoners (FN) bærekraftsmål

FNs bærekraftsmål er rettesnor for arbeidet og kommer i tillegg til målene i samfunnsplanen. Bærekraftig utvikling handler om å ta vare på behovene til mennesker som lever i dag, uten å ødelegge framtidige generasjoners muligheter til å dekke sine. Bærekraftsmålene reflekterer de tre dimensjonene i bærekraftig utvikling: klima og miljø, økonomi og sosiale forhold.

Nærings- og sysselsettingsplanen skal legge til rette for proaktivt arbeid, slik at både næringsliv og kommune oppfyller ambisjonen for FNs bærekraftsmål.

Figur 1 Ordførers frokostmøte, september 2025. Dette er en møteplass som Halden kommune tilrettelegger for næringslivet. Her presenterer Ellen Midtjeld visjonen bak Kulturhuset

4. Visjon og målsetting

Visjon 2026 – 2030

Visjonen i Nærings- og sysselsettingsplanen skal være et inspirerende bilde av den fremtiden Halden kommune søker å skape. Visjonen ble vedtatt i kommunestyret oktober 2021 og er i tråd med Halden kommunes samfunnsplan, og bygger på FNs bærekraftsmål nummer 17. Dette målet handler om hvordan samarbeid styrker gjennomføringsevnen for Halden for bærekraftig utvikling:

Halden Kommune skal være Norges mest innovative kommune

Kommuneplanens samfunnsdel 2018 – 2050, gir følgende føringer i næringsutviklingsarbeidet:

Uansett antakelser vil den største utfordringen for Haldensamfunnet være å skape nye arbeidsplasser. (...) I planperioden er utfordringen å få i gang en stor nok mengde nye tiltak, slik at sysselsettingsandelen i befolkningen øker.

Mål – slik vil vi ha det

Det overordnede målet til Halden kommunes nærings- og sysselsettingsplan er å skape forutsetninger for:

Minst 500 nye arbeidsplasser i 2030 og en sysselsettingsgrad på 70% i aldersgruppen 20 – 66 år

Med nye arbeidsplasser menes 500 flere sysselsatte fra 2026 til 2030. Dette er et høyt ambisjonsnivå tatt i betraktning at det også forsvinner mange arbeidsplasser hvert år.

Mål 8 handler om å fremme inkluderende og bærekraftig økonomisk vekst, sysselsetting og anstendig arbeid for alle.

5. Handlingsplan

Handlingsplanen er delt opp i 4 hovedområder for å ivareta målsettingen:

1. **Hele arbeidsstyrken i arbeid**
2. **Styrke eksisterende og tiltrekke nye bedrifter**
3. **Stimulere til nyskaping gjennom samarbeid**
4. **Relevant kompetanse for morgendagens utfordringer**

Tiltakene følger hvert mål.

MÅL 1: HELE ARBEIDSSTYRKEN I ARBEID

Mål 1 har fokus på FNs bærekraftsmål nr. 10, og skal i tillegg bidra til å nå følgende bærekraftsmål:

SDG 1: Utrydde fattigdom. Icon shows a family of four.	Utrydde fattigdom. Fattige blir fattigere og rike blir rikere, og dette ser vi også i Norge og i Halden. For å redusere fattigdommen trenger vi en mer rettferdig fordeling av ressursene våre, og vi trenger en bærekraftig økonomisk vekst.
SDG 3: God helse og livskvalitet. Icon shows a heart and a pulse line.	God helse og livskvalitet. Sikre god helse og fremme livskvalitet for alle, uansett alder.
SDG 4: God utdanning. Icon shows an open book.	God utdanning. Sikre inkluderende, rettferdig og god utdanning og fremme muligheter for livslang læring for alle.
SDG 5: Likestilling mellom kjønnene. Icon shows a female symbol with a plus sign.	Likestilling mellom kjønnene. Oppnå likestilling og styrke jenters og kvinners stilling i samfunnet.
SDG 8: Anstendig arbeid og økonomisk vekst. Icon shows a bar chart with an upward arrow.	Anstendig arbeid og økonomisk vekst. Fremme varig, inkluderende og bærekraftig økonomisk vekst, full sysselsetting og anstendig arbeid for alle.
SDG 11: Bærekraftige byer og lokalsamfunn. Icon shows a city skyline.	Bærekraftige byer og lokalsamfunn. Gjøre byer og lokalsamfunn inkluderende, trygge, robuste og bærekraftige.

STRATEGI 1.1 STYRKE TREPARTSSAMARBEIDET

Tiltak 1 Tilrettelegge og bidra slik at partene i arbeidslivet kan samarbeide på tvers av bransjer og mellom privat og offentlig sektor.

Trepartssamarbeid er samarbeid mellom arbeidsgiverorganisasjoner, arbeidstakerorganisasjoner og staten, hvor arbeidslivsutvikling er et overordnet tema. Dette ivaretas gjennom deltakelse i

samarbeidsprogrammet med kommuner i Østfold, «Partnerskap for næringsutvikling i Østfold» gjennom Østfold fylkeskommune og med møter med LO og NHO.

STRATEGI 1.2 ØKE SYSSELSETTINGSGRADEN I SAMARBEID MED ETABLERTE AKTØRER I HALDEN

Tiltak 1 – Samarbeide med NAV Halden-Aremark, Halden Arbeid og Vekst (HAV), frivillige organisasjoner og andre organisasjoner som støtter jobbtrening m.m. om tiltak som forebygger utenforskap og bidrar til et fleksibelt og inkluderende arbeidsliv der alle kan delta, i varierende livssituasjoner og med ulike forutsetninger.

Tiltak 2 – Sammen med NAV, HAV, næringslivet og næringslivsorganisasjoner skal det gjennomføres aktiviteter og prosjekter som kan bidra med eksempelvis jobbinformasjon, trening for arbeid m.m.

Tiltak 3 - Informere bedrifter om hva som finnes av jobberelaterte tiltak hos NAV, for å øke potensialet for flere sysselsettinger.

Språkundervisning og ulike utdannings- og markedspolitiske tiltak kan skape nye arbeidsforhold.

Tiltak 4 - Styrke unges vei inn i arbeidslivet gjennom å tilrettelegge for utdanning, praksis-, lærling- og sommerjobber i samarbeid med næringsliv, NAV, utdanningsinstitusjoner og ulike organisasjoner. Som arbeidsgiver skal Halden kommune bidra til å gi arbeidstrening for arbeidssøkere.

For å skape mestring, trygghet og et inkluderende lokalmiljø skal ungdom fra 16 år og oppover få arbeidserfaring gjennom sommerjobber i lokale bedrifter og kommunale virksomheter. Tiltaket skal aktivere næringslivet til å tilby flere jobber til unge fra 16 år, med arbeidstrening og økt forståelse for arbeidslivet.

Tiltak 5 – Videreutvikle samarbeid på tvers av grensen mot Sverige for å styrke arbeidsmarkedet og skape flere jobbmuligheter.

Halden kommune jobber med svenske kommuner og Svinesundskomiteen i samarbeidsprosjekter for å fremme rekruttering og synliggjøre lokale, regionale og grenseoverskridende muligheter.

Tiltak 6 - Videreutvikle samarbeidet i Søndre Østfold for å styrke det regionale arbeidsmarkedet og skape flere jobbmuligheter.

Telemarksforskning viser en stor grad av pendling mellom Halden, Sarpsborg og Fredrikstad.

MÅL 2: STYRKE EKSISTERENDE OG TILTREKKE NYE BEDRIFTER

Flere bedrifter skal ønske å etablere seg i Halden og det skal være attraktivt og forutsigbart å drive næringsvirksomhet i Halden.

Mål 2 har fokus på FNs bærekraftsmål nr. 8 og 11, og skal i tillegg bidra til å nå følgende bærekraftsmål:

	Anstendig arbeid og økonomisk vekst. Fremme varig, inkluderende og bærekraftig økonomisk vekst, full sysselsetting og anstendig arbeid for alle.
	Industri, innovasjon og infrastruktur. Bygge solid infrastruktur og fremme inkluderende og bærekraftig industrialisering og innovasjon.

STRATEGI 2.1 SIKRE AREALER TIL NÆRINGSFORMÅL I HALDEN

Nasjonale og regionale føringer legger begrensninger på å ta i bruk nye arealer, og det legges i økende grad opp til fortetting av eksisterende næringsarealer. Halden kommune benytter [ABC prinsippet](#) for næringsetablering som innebærer at A-virksomheter med høy tetthet av ansatte og mange besøkende plasseres i sentrale områder, C-virksomheter som genererer mye godstransport og logistikk plasseres utenfor bysentrum, og B-virksomheter imellom disse.

Tiltak 1 – Bevare handlingsrom for næringsarealer. Komme med høringsinnspill i arbeid med lokale og regionale planer for å ivareta dette. Begrense omdisponering av næringsområder til boligformål.

Tiltak 2 – Være en pådriver for at det skal være næringsmuligheter i Halden og jobbe for å holde tid til regulering og klargjøring på et lavt nivå. Ivareta arealer til virksomheter med spesialiserte behov grunnet fag eller topografi.

Tiltak 3 – Utvikle stasjonsområdet/ Nyhavn som sentralt næringsområde hvor besøk- og arbeidsplassintensive virksomheter skal prioriteres i samarbeid med andre aktører.

Tiltak 4 – Bidra til at kommunens næringsarealer blir presentert på internasjonale, nasjonale, regionale og lokale plattformer for næringsutvikling.

Tilgjengelige arealer skal synliggjøres og næringslivets behov skal videreformidles inn i arealplanlegging. Det vil etterstrebtes å utnytte eksisterende bygninger og næringsarealer.

STRATEGI 2.2 NÆRINGSUTVIKLING OG MARKEDSFØRING I SAMARBEID MED EKSTERNE AKTØRER FOR NÆRINGSLIVET

Næringsssamarbeid er viktig, både lokalt og regionalt. Ved å samle ressurser og kompetanse kan kommunene oppnå mer sammen enn hver for seg.

Oversikten under viser noen av samarbeidene Halden kommune deltar i for næringsutvikling.

Halden næringsutvikling er en medlemsorganisasjon for næringslivet og er en pådriver for næringsutvikling i Halden.

Haldenkanalen Regionalpark og Visit Østfold er eksempler på regionale aktører.

Osloregionen er et politisk samarbeid mellom 65 kommuner rundt hovedstaden.

Søndre Østfold Næringsregion er et kollegium med bred kompetanse og erfaring som arbeider aktivt for å styrke Søndre Østfold som næringsregion. Dette kollegiet er også «Faggruppe Næring» for Søndre Østfold IPR.

Svinesundskomiteen er et politisk samarbeid mellom svenske og norske kommuner, Østfold fylkeskommune og Västra Götalandsregionen. Målet er å skape nye muligheter for næringsutvikling og arbeid i grenseregionen.

Tiltak 1 – Samarbeide med medlemsorganisasjoner som Halden Næringsutvikling for utvikling av Halden kommune som en næringsvennlig kommune og et attraktivt sted for næringsvirksomhet.

Tiltak 2 – Fortsette som en aktiv part i utviklingen av Osloregionen gjennom politisk representasjon og Søndre Østfold IPR.

Tiltak 3 – Samarbeide med Søndre Østfold Næringsregion om felles prosjekter. Prosjektene tar utgangspunkt i felles utfordringer for kommunene i samarbeidet og søker eksterne ressurser der det er mulig.

Tiltak 4 - Samarbeide med Svinesundskomiteen om å bygge ned grensehinder mellom Norge og Sverige.

Drive og prioritere fellesprosjekter som løfter regionen er viktig. Gode statistikker og faktagrunnlag om næringsutvikling og sysselsetting mellom Norge og Sverige vil være med å sette retning.

STRATEGI 2.3 AKTIVT STYRKE STATLIGE OG FYLKESKOMMUNALE ARBEIDSPLASSE

Halden har flere statlige arbeidsplasser som f. eks Høgskolen i Østfold, IFE, Halden Fengsel og Norsk Nukleær Dekommisjonering (NND). Endring i antall arbeidsplasser er ofte politiske beslutninger.

Tiltak 1 – Aktivt slutte opp om ulike samarbeidsinitiativ med statlige aktører med formål om økt utvikling i kommunen for de statlige aktørene og Halden kommune.

Dette kan innebære å utarbeide faktagrunnlag og argumenter om fordeler med å styrke og utøke de statlige og fylkeskommunale arbeidsplassene.

Tiltak 2 - Aktivt bidra og tilrettelegge for verdiskaping og nye arbeidsplasser gjennom arbeidet til NND.

NND skal avvikle de norske atomanleggene og håndtere radioaktivt avfall. Ny infrastruktur for håndtering og permanent oppbevaring av radioaktivt avfall skal etableres. Det vil i prosessene rundt NNDs hovedoppgaver være muligheter for å skape nye arbeidsplasser bl.a. innen kompetanse av prosesser, behandling av farlig avfall og dekommisjonering i sin helhet.

STRATEGI 2.4 LEGGE TIL RETTE FOR EKSISTERENDE BEDRIFTER

Halden kommune har 950 registrerte privatbedrifter med minst 1 ansatt. Totalt 9.059 personer er ansatt i private bedrifter.

Ifølge [NHO Kommune-NM for 2025](#), har Halden en stor variasjon av næringer med jevn sysselsetting. Det betyr at vi har mange bedrifter som leverer ulike produkter og tjenester, også innenfor samme bransje. Det gir god spredning og lavere risiko dersom én bransje får problemer. Samtidig henviser Telemarksforskning til at verdiskapingen i Halden er lav og at det har gitt mindre vekst i antall ansatte enn forventet. Videre vises det til at de fleste nye arbeidsplasser blir skapt via knoppskyting fra eksisterende bedrifter. Å støtte disse vil være en prioritert oppgave for utvikling i fremtiden.

Tiltak 1 – Avholde regelmessige møter med de største arbeidsgiverne i Halden og avdekke behov på et tidlig tidspunkt.

Tiltak 2 - Gjennomføre bedriftsbesøk innenfor alle bransjene som er representert i Halden for å få innsikt og informere om hva kommunen kan være behjelpelig med.

Tiltak 3 – Organisere møteplasser hvor bedriftene kan treffe representanter fra kommunen og bli kjent med hverandre og byens næringsliv.

Tiltak 4 – Avdeling for samfunnsutvikling er kontaktpunkt og èn dør inn for arbeidsgivere i Halden.

Tiltak 5 - Sørge for at bedrifter i Halden får informasjon om regionale og statlige økonomiske virkemidler. Videre informere om privat eller offentlig vekstkraft, både i Norge og internasjonalt.

Tiltak 6 – Det skal legges til rette for videreutvikling av Haldens industrikompetanse, hvor øvrig næringsliv kan stimuleres til å levere varer og tjenester til og rundt industrien.

Tiltak 7 - Delta i samarbeidsprosjekter med lokalt næringsliv og andre samfunnsaktører- og interessenter, og være en pilotarena for lokalt næringsliv og grundere der det er mulig.

Tiltak 8 - Jobbe for positiv omtale av Haldenbedrifter i kommunens egne kanaler og gjennom eksterne kanaler.

Tiltak 9 – Aktivt støtte omdømmebygging og holdningskampanjer for å få Haldensere til å handle og benytte tjenester i egen kommune.

Tiltak 10 - Samarbeide med eksterne samfunnsaktører om å skape gode og forutsigbare rammebetingelser for næringslivet.

STRATEGI 2.5 JOBBE FOR GOD INFRASTRUKTUR

De fleste bedrifter er avhengig av god infrastruktur som vei, vann, avløp, strøm, internett, havn, tog, parkering, skilt, tilgang til flyplass og offentlig kommunikasjon. Digital infrastruktur med et godt kommunikasjonsnettverk er vel så viktig. Halden kommune skal arbeide for forbedring av infrastruktur.

Tiltak 1 - Jobbe for et bedre kollektivtilbud for arbeidspendlere og studenter.

Tiltak 2 – Være pådriver for et bedre jernbanetilbud til og fra Halden, for privatpersoner og godstrafikk. Dette inkluderer linjer og avganger fra og til Oslo og Gøteborg.

Tiltak 3 - Fortsette å legge trykk på norske og svenske myndigheter for å utbedre farleden og tersklene i Iddefjorden.

Tiltak 4 – Jobbe for oppgradering av veinett og kollektivforbindelser til næringsområder, i samarbeid med regionale og statlige aktører. Tiltaket skal bidra til bedre framkommelighet, økt attraktivitet og bærekraftig transport for arbeidsliv og næringsutvikling.

Tiltak 5 – Delta i prosjekter innen utvikling av ladeinfrastruktur for tunge kjøretøy og energiløsninger for næringsbygg, i samarbeid med regionale og nasjonale aktører. Tilrettelegge for piloter for elektrifisering og alternative drivstoffløsninger for transportsektoren.

Tiltak 6 - Øke utnyttelse og bruk av Halden havn for næringslivet.

Tiltak 7 – Utarbeide faktagrunnlag og etterstrebe stabil tilgang på kraft gjennom samarbeid med fylke- og energiaktører om nettkapasitet og veiledning til virksomheter. Oppfordre til og delta i prosjekter innen fornybar energi, energigjenvinning og nye energiteknologier for å styrke bærekraftig næringsutvikling.

Tiltak 8 - Legge til rette for et masseuttak i Halden for å sikre lokal tilgang til byggeråstoff.

Tiltak 9 - Muliggjøre datainnsamling fra sensorer og Internet of Things-enheter for beslutningsstøtte i kommunen og samfunnet gjennom å videreutvikle nettverk i Halden. Det kan bidra til å stimulere til datadrevet innovasjon, også innenfor kunstig intelligens.

STRATEGI 2.6 UTVIKLING AV NÆRINGSLIVET

Halden kommune søker å styrke samarbeidet mellom næringslivet og Halden kommune og innad i næringslivet for å bidra til at Halden utvikler seg som en attraktiv kommune for etablering, vekst og innovasjon. Ved å samarbeide med organisasjon(er) for næringslivsutvikling er formålet å styrke og bevare nåværende arbeidsplasser, samt tiltrekke nye virksomheter og arbeidsplasser. Dette kan innebære eksempelvis markedsføring, faglige forum og støtte opp under innovasjon og problemløsning i bedrifter og bransje.

Tiltak 1 – Inngå samarbeid og tjenestekjøp hos aktør som utvikler og leverer næringslivstjenester lokalt.

Tiltak 2 - Samarbeide om å ønske nye bedrifter og tilflyttere velkommen.

Tiltak 3 – Fasilitere møteplasser for næringslivet og informere om andres møteplasser i samarbeid med aktører.

STRATEGI 2.7 HALDEN SKAL VÆRE EN ATTRAKTIV OG NÆRINGSVENNLIG KOMMUNE

Det er en gjensidig sammenheng mellom næringsattraktivitet, bostedsattraktivitet og besøksattraktivitet, kalt [attraktivitetspyramiden](#) (Telemarksforskning). Alt en kommune gjør for å øke attraktivitet for besøkende og beboere, vil også øke næringsattraktiviteten.

Tiltak 1 - Skape aktivitet i sentrum og legge til rette for sentrumshandel, uteservering og et attraktivt sentrum for gående og syklende.

Å jobbe sentralt i Halden skal være enkelt. I løpet av planperioden vil Halden kommune ha som mål å bli nominert til «Attraktiv by - Statens pris for bærekraftig by- og stedsutvikling.»

Tiltak 2 - Halden kommune skal jobbe for å ha mangfold og variasjon av idrettsanlegg og friluftsområder. Når det rehabiliteres eller utvikles anlegg for breddeidretten, skal det også etterstrebes å imøtekomme toppidrettens behov. Alle idrettsarenaer skal ha god tilgjengelighet.

Det skal tilrettelegges med bedre infrastruktur i utvalgte friluftsområder, og kunnskap om friluftsliv og turmuligheter spres, både internt til kommunens innbyggere og eksternt gjennom markedsføring.

Tiltak 3 – Jobbe for å øke attraktivitet som besøk- og bosted for å beholde og tiltrekke arbeidstakere. Tilgjengelighet til skoler, gode utdanningstilbud, fritidsmuligheter og mobilitetsalternativer er viktig.

Tiltak 4 – Styrke samarbeidet internt for å få kortest mulig behandlingstid for regulerings- og byggesaker og informere om muligheter i Plan- og bygningsloven. Saker hvor det er potensiale om å øke sysselsettingen og eller skape arbeidsplasser, skal ha høy prioritet.

Tiltak 5 - Halden kommunes arbeid skal kjennetegnes av effektiv og forutsigbar behandling, og næringslivet skal oppleve løsningsorientert rådgivning. Næringslivet inkluderes i planarbeid.

Tiltak 6 - Aktivt tilrettelegge for at lokale tilbydere kan gi tilbud på kommunale anskaffelser, eksempelvis med innovative anskaffelser, dele tilbud i mindre oppdrag, informere om anbudsprosesser, benytte innovasjonskontrakter, kreve miljøvennlige alternativer som korte transportavstander eller kort reaksjonstid med hensyn til beredskap, bruk av lærlinger med mere.

Tiltak 8 – I Halden kommune skal det være et godt tilbud av attraktive bo-muligheter. Det skal etterstrebes et variert botilbud for å ivareta eksempelvis kompetansetilflyttere.

Tiltak 9 – Støtte opp under det regionale vertskapsamarbeidet i Søndre Østfold.

I 2023 ble Halden kommune kåret til Årets vertskommune for næringslivet. Kåringen er et felles initiativ fra NHO og KS for å sette søkelys på gode vertskapskommuner for næringslivet og kåringen fokuserer på samarbeid, aktivitet overfor næringslivet og omstillingsdyktighet.

Prisen for årets vertskommune for næringslivet 2023 ble tatt imot av varaordfører i Halden, Linn Laupsa (i midten) og ordfører i Fyresdal, Erik Skjervagen. Direktør i NHO, Ole Erik Almlid, og styreleder i KS, Gunn Marit Helgesen, overrakte prisen (ks.no)

STRATEGI 2.8 UTVIKLE BESØKSNÆRINGEN

Besøksnæringen består av handel, servering, overnatting og opplevelse/arrangement. Bransjen sysselsetter mange unge og personer med lav formell kompetanse eller utenlandsk opprinnelse. I

2024 jobber 2.130 personer i besøksnæringen, og står for 23,5% av de private arbeidsplassene i Halden. Besøksnæringen støtter attraktivitetspyramiden, som nevnt i strategi 2.4.

Halden kommune kjøper destinasjonstjenester inkludert markedsføring og har et destinasjonsråd for å utvikle Halden som besøksmål. Det er videre vedtatt at Halden kommune skal legge til rette for å koordinere aktørene i bransjen.

Halden har et rikt kulturliv og har lang tradisjon som en arrangementsby. Et økende antall personer jobber med opplevelser og arrangement. Halden kommunes arrangementsstrategi for 2025 – 2029 er vedtatt og beskriver målsettinger og strategier for arbeidet. Handlingsplanen for kultur beskriver de årlige tiltakene for å nå målene i arrangementsstrategien.

Tiltak 1 – Styrke besøksnæringen gjennom å tilrettelegge for nettverksarenaer, som “Frokostmøter for arrangører og besøksnæring” og destinasjonsrådet.

Tiltak 2 – Støtte Destinasjonsrådets arbeid i å utvikle Halden som destinasjon.

Tiltak 3 – Markedsføre Halden gjennom samarbeid, samarbeidspartnere og kjøp av tjenester.

Tiltak 4 – Samarbeide med aktører om utvikling av besøksnæring og arbeidsplasser langs Haldenkanalen, som Haldenkanalen Regionalpark og Haldenvassdragets Kanalselskap.

Tiltak 5 – Støtte næringsutvikling i tilknytning til besøksmål, som Gjellestadskipet, Fredriksten festning, Svinesund og Iddefjorden.

Tiltak 6 - Støtte næringsutvikling i utvikling av nye tjenester og produkter; som Via Ferrata i Brekke sluser eller konsepter innen idrett eller andre temaer.

Tiltak 6 – Delta i de initiativer fra Visit Østfold som løfter regionen.

MÅL 3: STIMULERE TIL NYSKAPING GJENNOM SAMARBEID

Mål 3 har fokus på FNs bærekraftsmål nr. 9, og skal i tillegg bidra til å nå følgende bærekraftsmål:

 6 RENT VANN OG GODE SANITÆRFORHOLD	Rent vann og gode sanitærforhold. Sikre bærekraftig vannforvaltning og tilgang til vann og gode sanitærforhold for alle.
 7 REN ENERGI TIL ALLE	Ren energi til alle. Sikre tilgang til pålitelig, bærekraftig og moderne energi til en overkommelig pris for alle.
 12 ANSVARLIG FORBRUK OG PRODUKSJON	Ansvarelig forbruk og produksjon. Sikre bærekraftig forbruks- og produksjonsmønstre.
 13 STOPPE KLIMAENDRINGENE	Stoppe klimaendringene. Handle umiddelbart for å bekjempe klimaendringene og konsekvensene av dem.
 14 LIVET I HAVET	Livet i havet. Bevare og bruke havet og de marine ressursene på en måte som fremmer bærekraftig utvikling.
 15 LIVET PÅ LAND	Livet på land. Beskytte, gjenopprette og fremme bærekraftig bruk av økosystemer, sikre bærekraftig skogforvaltning, bekjempe ørkenspredning, stanse og reversere landforringelse samt stanse tap av arts mangfold.

Kommunen, næringsliv og forsknings- og utviklingsmiljøene skal stimuleres til nyskaping, innovasjon og entreprenørskap.

STRATEGI 3.1 STØTTE OPP OM MILJØER FOR GRÜNDERE OG NÆRINGSSAMARBEID

Tiltak 1 - Være en pådriver til at det bygges varige kompetansemiljøer.

Det finnes en rekke nyttige bedriftsnettverk kommunalt og regionalt. Kommunen deltar aktivt i flere av nettverkene for å stimulere til vekst og støtte opp om søknader.

Tiltak 2 - Støtte miljøer hvor oppstartsbedrifter får tilgang til kompetanse og erfaringsdeling.

Halden kommune vil opprettholde satsingen på Drivhuset Østfold som tilbyr veiledning og kontorplass for innovative oppstartsbedrifter ved Høgskolen i Østfold. I tillegg finnes Smart Innovation Norway sin satsing på oppstartsselskaper og nærings samarbeid, samt Etablerertjenesten for veiledninger.

Kommunen har også næringskompetanse som bidrar til støtte og prosessveiledning. Kommunen ønsker å fortsette å støtte opp om disse initiativene for å opprettholde tilbudet om veiledning, nettverk og være ett kontaktpunkt for å hjelpe for gründere.

Tiltak 3 - Legge til rette for og prioritere å delta på møteplasser i nærings samarbeid og nettverk. samt med ledelsen på Høgskolen i Østfold for å finne muligheter for samarbeid.

Tiltak 4 – Samarbeide med nye eller eksisterende næringsfond eller initiativer som investerer i lokale og regionale innovative bedrifter eller spin-offs, for å sikre vekstmuligheter lokalt.

En av hovedutfordringene for spesielt gründere og bedrifter med vekstambisjoner i Halden, er tilgang på kapital. Kapital til drift er vanskelig uten store- eller mange nok kunder og overgangsfasene er spesielt krevende.

STRATEGI 3.2 STIMULERE TIL DIGITALISERING AV TJENESTER OG PRODUKTER

Tiltak 1 – Stimulerer samfunnet til å finne digitale løsninger som øker tilgjengeligheten på tjenester og reduserer kostnadene.

Kommunen er opptatt av digital transformasjon og ønsker å påvirke næringen til å gjøre det samme. Halden kommune har også opparbeidet mye kompetanse gjennom Smart City Halden-programmet, og vil opprettholde innsats i tilhørende områder.

Tiltak 2 - Halden kommune skal være en fremoverlent kommune som det er lett å samarbeide med, og være en attraktiv digitaliseringspartner for næringslivet

STRATEGI 3.3 VÆRE INNOVATIV KOMMUNE GJENNOM SAMARBEIDSPROSJEKTER

Gjennom satsing på forskningsaktiviteter innen digital transformasjon, samfunnssikkerhet og beredskap, innbyggerinvolvering og bærekraftsprosjekter, skal Halden kommune være delaktig i åpne økosystem for samskaping, innovasjon og kompetanseutvikling.

Tiltak 1 - Bidra til økt samhandling med lokale og regionale aktører. Gjennom bruk av utviklingsavtaler ønsker kommunen å stimulere til innovasjon i lokalt næringsliv.

Eksempelvis vil samarbeidet med Høgskolen i Østfold stimuleres gjennom flere satsinger; (1) Attraktiv studentby, (2) en nærmere kontakt mellom høgskolens ledelse og ledelsen i kommunen (3) gjennom samarbeid i felles programmer med aktører i Halden (4) og gjennom videreutvikling av samarbeidet med Drivhuset.

Tiltak 2 – Støtte samarbeidsprosjekter der offentlig og privat næringsliv samarbeider for å realisere tjenester for og med innbyggere og legge til rette for å koble forskning på innovasjonsprosesser.

Haldenmiljøet har flere organisasjoner innenfor forskning og utvikling. Dette er unikt for en by med Haldens størrelse. Felles prosjekter med eksempelvis Høgskolen i Østfold, Institutt for Energiteknikk og Smart Innovation Norway i samarbeid med aktører som Halden Næringsutvikling og andre bedrifter er gode utgangspunkt for felles utvikling. For Halden kommune er digital transformasjon i fokus, med prosjekter og nettverk med dette som tema. Videre vil sikker og etisk bruk av KI i offentlig sektor være viktig i denne sammenhengen.

Sosialt entreprenørskap anses som viktig for å bekjempe utenforskap. Halden kommune vil sammen med formålstjenelige aktører jobbe for å øke aktivitetene innenfor dette område.

STRATEGI 3.4 FOKUS PÅ DET GRØNNE SKIFTET OG SIRKULÆRØKONOMI

Arbeidet med miljømessig bærekraft skal kombineres med økonomisk og sosial bærekraft. [Handlingsplan for en sirkulær økonomi 2024-2025](#), fra Nærings- og fiskeridepartementet, peker på kommunen som tilrettelegger for sirkulære løsninger. Halden kommune fremmer ombruk og skal velge sirkulære varer og tjenester i sine innkjøp der det er mulig. Det skal være dialog med næringslivet i arbeidet med utslippsreduksjoner og grønn omstilling, og målet er at innen 2050 er all energibruk i industrien i Halden fossilfri eller avfallsbasert. [Kommunedelplan for klima og energi 2019-2030](#) peker til at klimaløsninger skal etterspørres i innkjøp og at klimagassreduksjon og energiproduksjon og -forbruk ivaretas i kommunens næringsarbeid.

Tiltak 1 - Fokuserer på og støtter opp om bærekraftig næringsutvikling.

Regionen har flere bedrifter som har jobbet lenge med industriell symbiose og sirkulærøkonomi. Dette er konkurransefortrinn som man må utnytte. Kommunen vil være en aktiv part som skal stimulere bedriftene til videre utvikling og læring av hverandre.

Tiltak 2 - Bidra til utvikling av landbruksnæringen gjennom å øke variasjoner av matproduksjon, flere bygdenæringer og økt bruk av skogen som råvare og ressurs.

Landbruksnæringen er viktig for selvforsyning og Halden er en kommune med gode, naturgitte forhold for de fleste planteproduksjoner. Veiledning om virkemiddelapparatet tilbys for utvikling av næringen og initiativer støttes opp mot Norges miljø- og naturvitenskapelige universitet. Tiltak for utvikling av landbruksnæringen ligger i [Landbruksplan for Halden kommune 2023 – 2027](#).

MÅL 4: RELEVANT KOMPETANSE FOR MORGENDAGENS UTFORDRINGER

Mål 4 har fokus på FNs bærekraftsmål nr. 4, og skal i tillegg bidra til å nå følgende bærekraftsmål:

	Anstendig arbeid og økonomisk vekst. Fremme varig, inkluderende og bærekraftig økonomisk vekst, full sysselsetting og anstendig arbeid for alle.
	Industri, innovasjon og infrastruktur. Bygge solid infrastruktur og fremme inkluderende og bærekraftig industrialisering og innovasjon.
	Bærekraftige byer og lokalsamfunn. Gjøre byer og lokalsamfunn inkluderende, trygge, robuste og bærekraftige.

STRATEGI 4.1 STYRKE SAMARBEIDET MELLOM DET OFFENTLIGE OG NÆRINGSLIVET FOR Å ETABLERE FLERE LÆRLINGPLASSER

Tiltak 1 - Være en pådriver for å øke antall lærlinger i egen organisasjon og i næringslivet.

Kommunen skal sikre tilstrekkelig antall lærlingeplasser i egen regi og inkludere forventninger om lærlinger i leveranser ved kjøp av tjenester til kommunen.

STRATEGI 4.2 UNGDOM FULLFØRER SKOLE OG UTDANNELSE – HINDRE DROP-OUT

Tiltak 1 – Videreutvikle og styrke prosjektet «Kunnskap i sentrum».

Mange unge fullfører ikke skolen og tilegner seg liten eller ingen erfaring med arbeidslivet. Prosjektet «Kunnskap i sentrum» er et bredt samarbeid med eksempelvis Ungt Entreprenørskap, NAV Halden-Aremark, Halden Arbeid og Vekst, Kompetanseforum Østfold, ungdomskolene i Halden, Halden videregående skole, Halden Næringsutvikling og andre aktører i og nærliggende til næringslivet, for å stimulere ungdom til å ta utdanning eller få jobberfaring.

Halden kommune har inngått avtale med staten om en områdesatsing i Halden sentrum. "Kunnskap i sentrum" er et av satsingsområdene i perioden 2024-2028, og det skal jobbes for at flere barn og unge gjennomfører skoleløpet. Det er inngått samarbeid mellom regionale aktører, frivillige organisasjoner og Halden kommune ved flere fagområder.

Tiltak 2 - Initiere prosjekter som styrker samarbeidet mellom skole, næringsliv, offentlig sektor og frivillige organisasjoner.

Halden kommune skal tilrettelegge for flere prosjekter som skal bidra til bedre sammenheng mellom utdanningstilbud og arbeidslivets behov, og sikre at elever og studenter får relevant kompetanse og

praksiserfaring for framtidens arbeidsmarked, i samarbeid med næringsliv og andre aktører. Løfte de prosjektene NAV har som springer ut fra Ungdomsgarantien og modulbaserte utdanninger. Eksempel på initiativ er «Ung Jobb»; en arbeidsmarkedsarena for ungdom opp til 30 år.

Tiltak 3 - Inkludere ungdommer i fremtidig næringsutvikling, med eksempelvis Ungt Entreprenørskap i grunnskolen og som tilrettelegger for samarbeid, og Drivhuset Østfold for studenter fra høyskolen.

Tiltak 4 - Jobbe aktivt for å redusere drop-out fra videregående, høyskole og arbeidslivet i samarbeid med bl.a. ungdomsskolene i Halden, Halden videregående skole, NAV, Ungt Entreprenørskap, Kompetanseforum Østfold, Halden næringsutvikling og frivillige organisasjoner.

En årsak til drop-out i videregående skole kan være feil valg av studieretning. Den velges i ungdomsskolen. Samarbeid mellom aktørene er viktig for å opprettholde og øke fokus på drop-out.

STRATEGI 4.3 STØTTE KOMPETANSEMILJØER

Tiltak 1 - hjelpe næringslivet med å tiltrekke og beholde arbeidstakere med spesialisert kompetanse

Et økende antall små og store bedrifter er avhengig av å rekruttere personer med kompetanse som er vanskelig å rekruttere lokalt og regionalt. Dette gjelder mange fag, også innenfor idrett.

Tiltak 2 – Synliggjøre og støtte internasjonale miljøer, herunder fagmiljøer, fritidsaktiviteter og andre muligheter for å innpasse personer med spesialisert kompetanse, slik at det er enkelt å flytte hit og bli boende i Halden, uavhengig av opprinnelig morsmål.

Dette inkluderer å øke tilbudet om tilpasset språkopplæring i norsk og støtte foreldre med informasjon om barns muligheter og fritidstilbud.

Tiltak 3 – Dele informasjon om og støtte opp om kompetansemiljøer i Søndre Østfold.

Halden kommune vil øke informasjon om hvilken kompetanse som finnes lokalt og regionalt på relevante plattformer.

STRATEGI 4.4 BIDRA TIL LIVSLANG LÆRING

Tiltak 1 - Bidra til livslang læring gjennom samarbeid med bl.a. NAV, HiØ Videre, Fagskolen og Halden videregående skole for å utvikle kurs og kompetansehevende tiltak som treffer på næringslivets behov.

Tiltak 2 - Styrke innsatsen for å omstille og utvikle arbeidskraften slik at samfunnet står bedre rustet til å møte konsekvensene av flere eldre i samfunnet, både i næringslivet og i helse- og omsorgstjenestene.

Tiltak 3 – Fokuserer på og legger til rette for å holde arbeidstakere så lenge som mulig i arbeidslivet.

AREMARK

Aremark kommune deltar aktivt i nærings samarbeidet i Søndre Østfold næringsregion, på lik linje som Halden kommune. Det regionale samarbeidet har utviklet seg til å bli spesielt viktig under pandemien, med erfaringsutveksling, bred faglig kompetanse og bistand til å løse ulike oppgaver.

Aremark kommune utarbeidet en SWOT-analyse i samarbeidet med Halden kommune i 2020.

SWOT-analysen for Aremark viste følgende fremtidige næringsmuligheter:

- Utnytte geografisk plassering
- Utvikle jord- og skogbruk med tilleggsnæringer
- Utvikle reise- og opplevelsestilbudet
- Etablere seg som en god bostedskommune

SWOT-analysen for Aremark viste følgende fremtidige trusler:

- Lite eierengasjement
- Manglende engasjement og oppfølging fra kommunen
- Ikke noe utviklingsmiljø, nettverk
- Ingen tradisjon for næringsutvikling

Aremark og Halden kommune har på en rekke områder et ekstra nært samarbeid. Dette vil også være naturlig på næringsområdet. Mange beboere i Aremark arbeider i Halden. Det er spesielt viktig for Aremark, pga. beliggenhet og størrelse, å være oppmerksom på stedsbasert næringsutvikling. Det betyr at kommunen, i samarbeid med Halden, legger til rette for at de som bor i kommunen starter bedrifter og eller utvikler bedrifter/ideer i Aremark. Alle områder der kommunen kan legge til rette for, og bidra til næringsutvikling i kommunen er viktig.

Kommunen skal være en næringsvennlig kommune og strekke seg langt for å yte god service, si ja og bistå der det er mulig.

Referanser

Lovverk

Det er ikke lovpålagt å ha en næringsplan. Kommunen er ikke tilsynsmyndighet i noen form når det gjelder næringsutvikling. Kommunen kan dog være tilsynsmyndighet i andre situasjoner overfor næringslivet, slik som i regulerings- og byggesaker, miljø og forurensning osv. Arbeidet med næringsutvikling er ikke underlagt noen lovhjemmel.

Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging

De nasjonale forventningene har tre hovedtema: Behovet for effektive og gode planprosesser – tidlige avklaringer av mulige konflikter og en god medvirkning; behovet for en bærekraftig areal- og samfunnsutvikling, og behovet for attraktive og klimavennlige by- og tettstedsområder.

Nasjonal næringspolitikk gjenspeiles i stor grad i det oppdraget regjeringen gir til Innovasjon Norge. Oppdraget blir synliggjort i den årlige Innovasjonstalen.

Syssettingsutvalget skal analysere utviklingen i sysselsettingen i Norge, utviklingen i mottak av inntektssikringsytelser og foreslå tiltak som kan bidra til at flere kommer i arbeid. I NOU 2021:2 oppsummeres det med at kravene til kompetanse i norsk arbeidsliv har økt over tid. Flere av de unge må fullføre videregående opplæring, og yrkesfaglig utdanning må styrkes. Det er også økende behov for opplæring og kompetanseutvikling i arbeidslivet. Utvalget mener det bør føres en mer aktiv arbeidsmarkedspolitik, hvor flere enn i dag får tett oppfølging og tilbud om arbeidsmarkedstiltak. Særlig viktig er innsatsen for unge, gjennom økt satsing på kvalifisering, utdanning og opplæring, samt økte ressurser til oppfølging og arbeidsrettede tiltak. Unge personer som ikke kommer inn og får fotfeste i arbeidsmarkedet, har lettere for å bli stående varig utenfor.

For å øke sysselsettingen blant eldre må det arbeides for at færre skal slutte i den jobben de har, samtidig som det må bli lettere for seniorer som er ledige å få jobb. Aldersgrensen i arbeidsmiljøloven foreslås senket til 70 år. I så fall kan bedriftsinterne aldersgrenser med krav om konsekvent praktisering fjernes, noe som også vil gjøre det lettere for arbeidstakere å jobbe etter fylte 70 år.

Regionale planer og føringer

Fylkesplan "Østfold mot 2050" omtaler mål, delmål og strategier for verdiskaping og kompetanse og beskriver regionale strategier. Fylkesplanen gir – i likhet med nasjonale føringer – sterke krav til begrenset arealbruk. Planen er også opptatt av at bedriftene ligger på rett sted i forhold til infrastruktur. Planleggingen skal følge det såkalte ABC-prinsippet.

Kommunale planer og føringer

Kommunen har en rekke planer som gir føringer og innspill til næringsplanen. Disse er:

- Kommuneplanens samfunnsdel, 2018 - 2050
- Halden kommunes planstrategi 2024 – 2028
- Nærings- og sysselsettingsplanen 2020 – 2025
- Kommunedelplan oppvekst 2020 - 2032

- Kommunedelplan for klima og energi 2019-2030
- Kommunedelplan kultur 2022-2034 herunder Handlingsplanen for kultur (årlig revidering)
- Helse-, omsorg og mestringsplan 2022-2034
- Landbruksplan for Halden kommune 2023 – 2027

Andre referanser

- Telemarksforskning: Regionale analyser (www.regionaleanalyser.no)
- NHO: [Neste trekk – veikart for fremtidens næringsliv](#)
- NHO: [Kommune-NM: kommuneresultater](#)
- Handlingsplan for en sirkulær økonomi: [Handlingsplan for en sirkulær økonomi 2024-2025](#)
- Sysselsettingsutvalget: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2021-2/id2832582/>
- Perspektivmeldingen 2024, [Stortingsmelding 31 \(2023–2024\)](#)
- Østfold Fylkeskommune, [Veileder om ABC prinsippet](#)